

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026, VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Hyvinvointialueen omavalvonta on toteutunut vaihtelevasti. Hyvinvointialue on toteuttanut omavalvontaa ja tarkastustoimintaa eri palveluihin sekä omaan palvelutuotantonsa, että hankkimiinsa palveluihin. Hyvinvointialueen tarkastustoiminta on painottunut sosiaalihuoltoon. Terveysdenhuollon tarkastuskertomuksia se on toimittanut vähemmän.

Palvelujen yhdenvertaisessa saatavuudessa määräaikaisten terveystarkastusten osalta on ollut puutteita. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon määräaikaissa terveydenhoitajan ja lääkärin tekemissä terveystarkastuksissa on ollut puutteita ja asia on edelleen selvitettävänä.

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää.

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää.

Talouden alijäämien kattamiseksi tehdyn suunnitelman mukaan alijäämä kohdentuu erityisesti erikoissairaanhoidon ja ikääntyneiden palveluihin. Hyvinvointialueen mukaan valvonnan henkilöstöresurssi on vähentynyt ja on ollut aiempaa haasteellisempaa.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Omavalvonnassa on ollut kehitettävää. Hyvinvointi ja terveyden (hyte) edistäminen monialaisena kokonaisuutena edellyttää yhteistyötä eri toimialojen ja organisaatioiden välillä. Omavalvontaohjelmassa on maininta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, mutta puutteiden korjaamistapojen kirjaamisessa on kehitettävää. Omavalvonnassa on huomioitava hyte-tehtävät ja koko hyten kokonaisuus, mukaan lukien ehkäisevä päihdetyö ja siihen liittyvä erityislainsäädäntö. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisäateisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on

annettu alueellisten hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

Palvelujen yhdenvertaisessa saatavuudessa määräaikaisten terveystarkastusten osalta on ollut puutteita. Lastenneuvolan lääkitarkastukset eivät 18 kuukauden ja 4-vuotiaiden lasten osalta ole aina toteutuneet lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Lastenneuvolan jonotilannetta on saatu purettua 2025 vuoden aikana. (Valvonta, ohjaus.)

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon määräaikaisissa terveydenhoitajan ja lääkärin tekemissä terveystarkastuksissa on ollut vakavia puutteita ja asia on edelleen selvitettävänä. Hyvinvointialueen mukaan kouluterveydenhuollon määräaikaistarkastusten tilanne on ollut menossa parempaan suuntaan. Opiskeluterveydenhuollon määräaikaistarkastuksia ei myöskään ole pystytty toteuttamaan kaikille opiskelijoille asetuksen mukaisesti. Hoitoon pääsy ei ole toteutunut kaikilta osin myöskään lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa. (Valvonta, ohjaus.)

Hallintomenettelyssä on ollut puutteita. Hyvinvointialue ei ole kaikissa tilanteissa tehnyt lastensuojelulain mukaista yhteydenpidon rajoittamista koskevaa päätöstä. Lastensuojelussa myös asiakassuunnitelmien laatimisessa ollut edelleen puutteita. (Kantelu.)

Työikäisten sosiaalipalvelut

Ei valvontahavaintoja.

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuustyössä on ollut kehitettävää. Alaikäisten hoitoprosessit eivät ole kaikilta osin selkeitä. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteinen asiakas- tai hoitosuunnitelma ei ole vakiintunut käytäntö hyvinvointialueella. Yleisesti voidaan todeta, että alaikäisten vieroitus- ja katkaisuhoidon palvelut tuotetaan pääosin lastensuojelulaitoksissa ja siihen pääsyn edellytyksenä on yleisesti huostaanotto tai kiireellinen sijoitus. Monella lapsella ja nuorella on pelko hakea apua ja pelko tulla leimatuksi. Lisäksi nuoret pelkäävät huostaanottoa, eivätkä ole tietoisia muista lastensuojelun tukitoimista ja soten palveluista. Nuorille ongelmia aiheuttavat sirpaleiset palvelurakenteet, työntekijöiden vaihtuvuus ja aikataulujen yhteensovittamisen vaikeus. Erityisesti siirtymävaihe alaikäisten palveluista aikuisten palveluihin on tunnistettu tärkeäksi kehittämiskohteeksi. Myös yhteisjohtamisen rakenteita kehitetään. Hyvinvointialueella on käynnissä PONNARI-hanke huumekuolemien ehkäisemiseksi. Hyvinvointialueella nuoria ja nuoria aikuisia palvelevat nuorisosaama ja nuorten aikuisten tiimit. (Ohjaus.)

Lasten ja nuorten hoitoon ohjaamisessa on ollut kehitettävää. Päihdepsykiatrisesti lievästi ja keskivaikeasti oireilevat lapset ja nuoret putoavat usein palvelujärjestelmän väliin. Lapset ja nuoret ohjautuvat useimmiten suoraan erikoissairaanhoidon ilman

matalamman kynnyksen väliportaita. Edelleen kehitettävää on lasten ja nuorten palvelupolkujen selkeyttämisessä ja yhtenäistämässä sekä oikea-aikaisen hoidon ja tuen varmistamisessa kaikissa nivelvaiheissa. (Ohjaus.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

Vammaisten yhteisöllisessä asumisessa ei ole seurattu odotusaikoja hakemuksen vireilletulosta palveluun pääsyyn. (Ohjaus.)

Itsemääräämisoikeus ei ole aina toteutunut. Useammassa hyvinvointialueen ympärivuorokautisessa palveluasumisyksikössä on ollut puutteita toimittaa rajoitustoimenpiteitä koskevat selvitykset kehitysvammalain edellyttämällä tavalla. Epäkohta ei ollut korjaantunut omavalvonnallisesti koko hyvinvointialueen toiminnan aikana ja se koski useita yksiköitä. Asiakastietojärjestelmän puutteista johtuva puute pyritään hyvinvointialueen ilmoituksen mukaan korjaamaan vuoden 2025 loppuun mennessä. (Valvonta.)

Hallintomenettelyssä on ollut puutteita. Hyvinvointialue ei ole aina käsitellyt oikeasuvaatimuksia asianmukaisessa ajassa. (Kantelu.)

Iäkkäiden sosiaalihuollon palvelut

Palvelutarpeen arvioinneissa on ollut viivettä. Hyvinvointialue on tunnistanut, ettei ikääntyneiden palvelutarpeen arviointeihin pääse aina lakisääteisissä määräajoissa ja on tehnyt muutoksia palveluketjuun tilanteen parantamiseksi. (Ohjaus.)

Ikääntyneiden yhteisöllinen asuminen painottuu vahvasti yksityiseen palvelutuotantoon. Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen asiakaspaikkamääriä on ollut tarkoitus lisätä vuonna 2025 kasvaneen kysynnän vuoksi. (Ohjaus.)

Iäkkäiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on viitteitä siitä, että välittömän asiakastyön mitoitusta on laskettu kategorisesti lain mukaiseen vähimmäismitoitukseen ilman, että asiakkaiden palvelujen tarvetta olisi arvioitu. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen on vastattava asiakkaiden palvelujen tarvetta. (Tarkastuskertomus, ohjaus.)

Omavalvonta on ollut puutteellista. Yksityisen palveluntuottajan toiminnan keskeyttämistä koskevan valvonta-asian yhteydessä on todettu, ettei hyvinvointialue ole varmistanut omassa valvontatoiminnassaan asiakkaidensa oikeutta laadultaan hyvään sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Hyvinvointialue ei myöskään ole kaikilta osin toteuttanut omavalvontaa hyvinvointialueen omavalvontaohjelmassa kuvatulla tavalla. (Valvonta.)

Hyvinvointialueen omavalvonta on toteutunut vaihtelevasti. Hyvinvointialueen iäkkäiden palveluja koskeva tarkastustoiminta on ollut pääosin hyvää ja toimenpiteitä on edellytetty määräajassa. Toisinaan puutteita on katsottu liian pitkään, eikä asiakkaan oikeus laadultaan hyvään sosiaali- ja terveydenhuoltoon ole aina toteutunut.

Hyvinvointialue on tehnyt vuoden aikana ainoastaan kaksi kotihoidon tarkastusta. Keskustelussa on täsmennetty omavalvontasuunnitelmien sisältöä, laajuutta ja seuranta- sekä korjausvelvollisuutta. (Valvonta, ohjaus, tarkastuskertomus.)

Henkilöstön osaamisessa ja lääkärikonsultaatioiden saatavuudessa on ollut kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä tulee varmistaa henkilöstön osaaminen asiakkaiden terveydentilan seurannassa ja äkillisiin muutoksiin reagoimisessa. Lisäksi tulee varmistaa lääkärikonsultaatioiden saatavuus kaikissa tilanteissa. Ohjausta on annettu myös iäkkäiden kaatumisten ennaltaehkäisystä sekä kaatumistapaturmien seurannan huomioimisesta. Hyvinvointialue on omavalvonnallisesti ohjannut sen valvontavastuulle kuuluvia palveluntuottajia kaatumisten ennaltaehkäisystä. (Ohjaus.)

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

Yhteydensaanti perusterveydenhuoltoon ja suun terveydenhuoltoon ei ole aina toteutunut lainsäädännön mukaisesti, eikä potilaalle ole aina ilmoitettu perusterveydenhuoltoon hoitoon pääsyn ajankohtaa. Hoitoon pääsyn ajankohtaa ei ole aina ilmoitettu myöskään oikomishoidon erikoishammaslääkärin tutkimusta odottaville potilaille. (Valvonta, kantelu.)

Hoitoon pääsyssä on ollut puutteita. Hoitoon pääsy perusterveydenhuoltoon kuuluvaan hoitoon lääkärille, eikä suun terveydenhuoltoon ole aina toteutunut lainsäädännössä säädettyjen määräaikojen puitteissa. Hyvinvointialue on loppuvuodesta 2025 toteuttanut konkreettisia toimenpiteitä, joilla se on pyrkinyt parantamaan yhteydensaantia perusterveydenhuoltoon ja ratkaisemaan kiireettömään perusterveydenhuoltoon kuuluvaan hoitoon pääsyn ongelmia. Hyvinvointialueella on ollut edelleen haasteita kiireettömään hoitoon pääsyssä lääkärille, koska potilaita edelleen laitetaan jonoon odottamaan hoitoon pääsyä. Lisäksi hoitoon pääsyssä on vaihtelua sote-keskuksittain. (Valvonta, ohjaus.)

Somaattinen erikoissairaanhoito

Hyvinvointialue ei järjestä palvelua.

Ensihoito ja päivystys

Hyvinvointialue ei järjestä palvelua.

Omavalvonta ja valvonta

Valvontalain mukainen ilmoitusvelvollisuus on toteutunut hyvin. Hyvinvointialue on toimittanut runsaasti valvontalain ilmoituksia erityisesti sosiaalihuollosta. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikkia Etelä-Suomen

aluehallintoviraston alueen hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää on ohjattu valvontalain 34.2 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. (Ohjaus.)

Huumausainelääkkeiden käsittelyssä, huumausainelääkehoidon toteuttamisessa ja huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisessä on ollut epäselvyyttä ja kehitettävää koko Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueella. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta huumausainelääkkeiden käsittelystä ja huumausainelääkehoidon toteuttamisesta ympärivuorokautisessa palveluasumisessa sekä huumausainelääkkeiden kulutusseurannan säilyttämisestä sosiaalihuollon toimintayksiköissä. (Ohjaus.)

Hallintomenettelyssä on ollut puutteita. Hyvinvointialueen muistutuksiin vastaamisessa kohtuullisessa ajassa sekä valvontaviranomaisen asiakirjapyyntöihin vastaamisessa on ollut puutetta. Muistutusvastauksessa ei ole otettu kantaa kaikkiin muistutuksissa esitettyihin seikkoihin. Asiakassuunnitelman laatimisessa ja asiakkaan yhteydenottoihin vastaamisessa on ollut puutteita. (Kantelu.)

Yhteisöllisen asumisen palveluissa on ollut kehitettävää. Yhteisöllisen asumisen toimitilat ovat vaihtelevia. Olemassa oleva asuntokanta soveltuu rajallisesti yhteisölliseen asumisen tilavaatimuksiin muun muassa keittiön ja yhteisten tilojen osalta. Osassa yhteisöllisen asumisen yksiköiden asunnoista on oma keittiö. Suurin osa on ARA-rahoitteisia yksiköitä, mikä näkyy tilojen neliöiden niukkuutena erityisesti yhteisten tilojen osalta. Yhteisöllisen asumisen yksiköitä löytyy omana palvelutuotantona kaikista hyvinvointialueen kunnista yhtä lukuun ottamatta. Tarvittaessa palvelua hankitaan ostopalveluna. Ostopalvelua ei välttämättä ole saatavissa pienimmissä hyvinvointialueen kunnissa. (Ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000 (vaihde).

Ratkaistu: 29.04.2026 Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV) Virka-asema: Yksikön päällikkö Esittelijät: Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.
--

Selvitys
29.4.2026
LVV-S/33957/2026
Julkinen

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi